GAZETA POLSKA

Prenumerata w miejscu kwartalnie złp. 12 — miesięcznie złp. 4. Ner pojedynczy gr. 10.

N^RO 111

Prenumerata na prowincji z opłatą pocztową złp. 20 kwartalnie.

w Warszawie dnia 26 Kwietnia 1830 roku w Poniedziałek.

WIADOMOSCI KRAJOWE i ZAGRANICZNE

KROLESTWO POLSKIE.

— *Siodme zdanie sprawy z czynności Dyrekcji głównéj Towarzystwa kredytowego ziemskiego.*

(Ciąg dalszy.)

b) *Wypłaty Listów i Kuponów.*

Podług poprzedniego zdania sprawy zostawało do wypłacenia za wylosowane Listy Zastawne i Kupony:

Z raty grudniowéj 1826.	zł.	17,850	gr.	—
— czerwcowéj 1827.	—	21,574	—	—
— grudniowéj 1827.	—	80,778	—	7
— czerwcowéj 1828.	—	121,711	—	1
— grudniowéj 1828.	—	279,168	—	—
— czerwcowéj 1829.		1,164,747	—	27
Ogółem	zł.	1,685,829	gr.	5

W ciągu 2go półrocza 1829 r. zapłacono na tę należność za Listy Zastawne i Kupony:

raty grudn. 1826.	zł.	998	gr.	—
— czerw. 1827.	—	3 942	—	—
— grudn. 1827.	—	26,238	—	—
— czerw. 1828.	—	47,708	—	—
— grudn. 1828.		120,528	—	—
— czerw. 1829.		995,927	—	27
W ogóle upłacono	zł.	1,195,341	gr.	27
Pozostaje do wypłaty	zł.	490,487	gr.	8

Co się tycze wypłat terminu grudniowego 1829, które skończyły się w dniu 19 stycznia r. b., wyjaśnia takowe wykaz pod Nrem VII dołączony; podług niego, stosownie do poboru, wynosił:

a) Fundusz na umorzenie Listów zł. 2,650,020 gr. 15
b) Fundusz na zapłacenie Kuponów . . . . — 2,739,964 — 11
Razem — 5,389,984 — 26

z tego wypłacono:
a) Za Listy dnia 1 października 1829 r. wylos: zł. 2,125,601 gr. 17
b) Za kupony 7 — 2,038,596 — —
c) Za rewers podług art. 119 prawa wydany na resztę Listu ostatniego z losowania 1 kwietnia 1829 roku zł. 4618 gr. 28
d) od tegoż prowizją 2% zł. 92 — 11
zł. 4711 gr. 9
Razem wypłacono zł. 4,168,908 gr. 26
Pozostaje do zapłacenia zł. 1,221,076 gr. —
to jest:
Za wyloso: Listy zł. 519,800
Za Kupony 7 — 701,276
Z sześciu rat poprzednich zostaje do zapłacenia zł. 490,487 gr. 8
Pozostaje w ogóle do zapłacenia — 1,711,563 — 8

Dyrekcja główna równie jak dotąd tak i w tém półroczu nie była w potrzebie użycia dobrodziejstwa artykułem 130 prawa zaręczonego.

Formalności umorzenia w myśl art. 136 w zwykłym porządku przez Dyrekcję główną dopełnionemi zostały w dniu 4 września r. z.

4. *Fundusze i wydatki administracyjne.*

a) Na wygotowanie Listów i Kuponów na pożyczkę w upłynioném półroczu w summie zł. 14,248,500 udzieloną, wydano Listów Zastawnych białych i żółtych:

Lit. A. sztuk 217.
Lit. B. — 1371.
Lit. C. — 1717.
Lit. D. — 399.
Lit. E. — 5685.

Obliczając od tego opłatę artykułem 29 prawa sejmowego postanowioną, należy się towarzystwu. zł. 31,908 gr. —

Od 7 Listów na zamianę w témże półroczu wydanych B. I, C. 6, D. I, E. 6, zł. 29 — —
Ogół dochodu zł. 31,937 gr. —

Wydatki na fabrykację i numerowanie Listów Zastawnych z 2go półrocza 1829 r. wynoszą zł. 6 620 gr. 5
Zostaje dochodu zł. 25,316 gr. 25

Podług poprzedzającego bilansu jeneralnego wykazano długu skarbowi z powodu naddatków na wygotowanie Listów i Kuponów zł: 195,995 gr. 8

Przeniesiono teraz w wielkiéj xiędze po przedstawieniu komitetowi Towarzystwa rachunków, i za rok

1828 wydatek na pensją radzców w skutek §. 103 organizacji z dnia 14 marca 1826 do nadzoru fabrykacji Listów Zastawnych przeznaczonych i pensją na sekretarza przy téjże fabryce ustanowionego, która dotąd przedstawianą była pomiędzy wydatkami administracyjnemi, o czém jest wzmianka w poprzedzającém zdaniu sprawy, w ogóle zł. 69,500 gr. 10

Zwiększył się zatém dług z tego tytułu do zł. 265,495 gr. 18

z czego strąciwszy wyżéj wskazaną pozostałość z drugiego półrocza 1829 zł. 25,316 gr. 25

rzeczywiście wydano więcéj na wygotowanie Listów Zastawnych do końca drugiego półrocza r. z., jak czyniły wpływy od Listów w obieg puszczonych zł. 240,178 gr. 23

b) Nad właściwą administracją w 2gim półroczu 1829, dochód na administracją z grosza dodatkowego w stosunku do summy poborowéj wynosił zł. 179,665 gr. 6

Wydatki zaś podług wykazu pod Nrem VIII dołączonego czynią zł. 224,895 gr. 26

zatém wydatki przenoszą dochód o zł. 45,230 gr. 20

Dołączając to do summy w poprzednim billansie jako naddatek wykazanéj zł. 1,137,686 gr. 21

Wydatki przenosiłyby dochód o zł. 1,182,917 gr. 11

lecz że jak wyżéj przeniesiono do wydatków na fabrykacją listów, pensje radców i sekretarza zł. 69,500 gr. 10

i z powodu monitów nad rachunkami z r. 1827 i 1828 nie przyjęto i odpisano wydatków zł. 3,252 — 1

razem ubywa zł. 72,752 gr. 11

teraz wydatki na administracyę rzeczywiście przenoszą dochód o zł. 1,110,165 — —

w téj summie mieści się:

a) Dodatek na administracyę w skutek art. 31 prawa sejmowego: z

r. 1826	zł. 320,944 gr.	5
r. 1827	— 220,081	— 17
r. 1828	— 215,220	— 22
r. 1829	— 133,465	— 3
razem	— 889,711	— 17

b) Wydatek na zawiązanie towarzystwa

z r. 1826	— 130,911	— 10
z r. 1827	— 89,538	— 3
razem	— 220,453	— 13

ogółem jak wyżéj zł. 1,110,165 »

Wchodząc w szczegóły wydatków upłynionego półrocza wydano:

a) Na komitet towarzystwa zł. 31,947 gr. 28

b) Na dyrekcją główną:

1. na pensje	zł. 41,733	— 19	
2. na inne potrzeby	— 24,425	— 15	
			— 66,159 — 4

c) Na dyrekcje szczegółowe:

1. na pensje	zł. 112,600 gr.	18	
2. na inne potrzeby	— 14,188	— 6	
			— 126,788 — 24

ogół jak wyżéj — 224,895 — 26

5) *Awans i dodatek od rządu na administracyę.*

Z mocy art. 31 i 209 prawa sejm. Wykaz pod N. IX dołączony objaśnia, że wzięto od rządu sposobem awansu:

w roku 1826	zł.	1,025,662
» 1827	—	373,097
» 1828	—	235,448
» 1829	—	226,552
Ogółem	zł.	1,860,759 gr. —

z téj summy zastąpione są wydatki, o ile te właściwe wpływy przewyższają, jak billans jeneralny wyjaśnia pod pozycją 4 debet na admis. zł. 1,110,165 »

pod pozycją 6 na wygotowanie listów i kuponów — 250,178 gr. 23

razem — 1,350,343 — 23

zostaje — 510,445 — 27

Nadto towarzystwo kredytowe ma u skarbu publicznego:

a) Opłatę za wygotowanie listów zastawnych do pożyczek dla dóbr narodowych na złotych polskich 55,433,500 wydanych . . . zł. 133,865 gr. —

b) Na koszta delegacji odbytych na gruncie dóbr narodowych przez członków towarzystwa, stosownie do §. 23 instrukcji z d. 14 marca 1826 r. zł. 64,212 gr. 23

razem zł. 198,077 — 23

Pozostało do dalszego rachunku zł. 312,337 — 14

Dyrekcja główna dotąd nie mogła załatwić ostatecznego obrachunku z rządem, odwołując się do obszerniejszego w tym względzie w 5tém zdaniu sprawy objaśnienia, czeka, aby komitet towarzystwa wyrzekł ostatecznie względem jéj rachunków, gdyż Kommissja rządowa przychodów i skarbu nie uważając złożonych sobie w myśl §. 222 instrukcji, na drugą rękę rachunków z roku 1826 i połowy 1827 za zupełnie przedstawiające pewne rezultata, zwróciła je dyrekcji głównéj. Bank wszakże w swém zdaniu sprawy z d. 1 września r. z. rzekł wyraźnie:

» Otrzymał także bank od Kommissji rządowéj przychodów i skarbu dowody na udzieloną pożyczkę dyrekcji głównéj w summie zł. 1,599,440 gr. 11, którą jako sobie na własność przelaną do xiąg swoich dla zrealizowania w swoim czasie zaciągnąć polecił. «

Rzeczywiście zaś dług podobny nigdy podług prawa na towarzystwie nie ciąży, stawią tylko stosunki jego w mylném zrozumieniu o zadłużeniu się; dla tego życzeniem jest dyrekcji głównéj, aby jak najprędzéj przekaz

bankowi uczyniony cofnięty został i rzecz ta podług ducha prawa ostatecznie roztrzygnięta była.

Rachunki towarzystwa z funduszów na wygotowanie listów i administracyę, nawet i z ostatniego roku 1828 już są ukończone i komitetowi złożone, a tak dyrekcja główna w zupełnym porządku zostaje, żadnéj nie mając w przedmiocie tym zaległości. *(Dalszy ciąg nastąpi.)*

— *Uwiadomienie spadkowe.* — Z powodu nastąpionéj w dniu 20 lutego 1825 roku śmierci Michała Dobrzyckiego współdziedzica dóbr ziemskich Dobrzyce część B z przyległością na wsi Borzymy, w powiecie Biebrzańskim, obwodzie i województwie Augustowskiém leżących; podaje się do publicznéj wiadomości: iż w myśl artykułu 127 prawa sejmowego o przywilejach i hypotekach z roku 1818, termin na dzień 28 kwietnia 1831 r. o godzinie 10 zrana, w Łomży w kancellarji hypotecznéj podpisanego rejenta przeznaczonym został. — Łomża dnia 19 kwietnia 1830 roku. Wincenty *Klimontowicz.* R. K. Z. W. A.

Wiadomości Warszawskie.

— J. K. Mć. xiąże Albrecht syn N. króla Pruskiego, dnia wczorajszego przybył do tutejszéj stolicy.

— Rada adm. krol. mianowała JP. Franciszka Szaniawskiego pisarza sądu pokoju powiatu Radomskiego, zastępcą podsędka powiatu Staszowskiego, w miejsce JP. Józefa Ciąglińskiego przeniesionogo na takiż urząd do powiatu Opatowskiego.

— Na powtórném zgromadzeniu politycznem cyrkułu VI miasta Warszawy, odbytém pod laską Adolfa Szucha, wybrany został deputowanym Michał Piotrowski obywatel tutejszy.

— JW. ordynat Zamojski wrócił do stolicy z podróży swojéj przedsiebranéj za granicę.

— Mićkiewicz ciągle bawi w Rzymie. Widzieć go można często po przechadzkach z sławnym amerykańskim romansistą Cooperem i z rossyjską literatką panną Chlustin. Jest tam teraz niemało Polaków. Hr. Artur Potocki wyjechał do Paryża.

— Panna Jaenisch Niemka w Moskwie urodzona, przełożyła na jezyk niemiecki uczię z *Walenroda* Mićkiewicza. Tłomaczenie to wziął z sobą w przejeździe Humboldt i powiózł je Götemu.

— Woda na Wiśle zaczyna przybierać.

— Uniwersytet Wileński ogłosił konkurs na katedrę języka greckiego. Pensja roczna wynosi rubli sr. 1500.

— P. Stefan Witwicki autor poezji biblijnych, wydaje teraz nowe dzieło swoje p. t. *Próby pieśni ludu.*

— W pismie perjodycznem: *Północny Merkury*, wydawaném przez p. Bestużewa w Petersburgu, umieszczono w przekładzie prozą, balladę Mićkiewicza: *To lubię.*

— Pierwszy tom pism Kaz. Brodzińskiego, nie mógł dla przeszkód drukarskich wyjść z druku w terminie oznaczonym; jednakże już się kończy i za dni kilka wyjdzie na widok.

— Podług rachuby *Meteorologa wiejskiego* bardzo ciepłych dni aż do dnia 29 b. m. dosyć często spodziewać się trzeba. Od dnia 29 kwietnia do dnia 5 maja czas w porównaniu przeszłego, będzie chłodniejszym. — Od dzisiaj aż do dnia 7 maja, choćby deszcze były rzadszemi, ilość jednak wody w krajach przedkarpackich na znacznéj przestrzeni deszczem spadłéj prawie codziennie obfitszą będzie.

ANGLJA. — *Z Londynu d. 16 kwietnia.* — Osnowa bilu za oswobodzeniem żydów przez pana Grant podanego, jest następująca: — »Skutkiem rozmaitych ustaw poddani W. K. Mci wyznania Mojżeszowego podlegają pewnym ścieśnieniom i niezdolnościom; gdy zdaje się być przyzwoitém uchylić te ustawy i postawić poddanych żydowskich W. K. Mci w równém położeniu i stosunkach z poddanymi katolickimi, tak co do praw cywilnych, jako też i przywilejów, racz W. K. Mość za pomocą i przyzwoleniem lordów duchownych i świeckich, oraz członków izby niższéj, na teraźniejszym parlamencie zgromadzonych, zamienić w prawo przyjąć się mającą uchwałę, aby każdemu żydowskiemu poddanemu W. K. Mci wolno było używać wszelkich i takich praw cywilnych, swobód i przywilejów, tudzież posiadać i sprawować takie urzędy i posady, jakie katolicy poddani W. K. Mci teraz z pewnemi wyłączeniami posiadać i używać mogą. Niech będzie także na zawsze postanowioném, aby żydowscy poddani W. K. Mci we wszystkich przypadkach, gdzie prawo wymaga, obowiązani byli z modyfikacją poniżéj wzmiankowaną, wykonać i podpisać taką przysięgę, jaka w bilu przyjętym roku zeszłego dla katolickich poddanych W. K. Mci została przepisaną. Powinni oraz uczynić i podpisać oświadczenie przepisane uchwałą zapadłą w 9 roku panowania W. K. Mci. Niech będzie daléj prawnie postanowioném, iż kiedy żydowski poddany W. K. Mci wspomnioną przysięgę wykonywać i rzeczone oświadczenie podpisywać będzie, wyrazy: *Naprawdziwą wiarę chrześcjanina*, zostaną opuszczone; a przysięga ta odbieraną będzie w tym samym sposobie, jak wykonywają teraz przed władzami sądowemi; takie zaś wykonanie ma być uważane za dostateczne i prawne. Po przyjęciu téj uchwały, żydowscy poddani W. K. Mci podlegać będą takim, nie żadnym innym ścieśnieniom, jak poddani katoliccy, a wykonanie rzeczonéj przysięgi ma mieć taką moc i skutek pod względem uchylenia wszelkich innych ścieśnień, jak poddanych katolickich. Również odbieranie, spisanie i zaświadczenie przysięgi przez żydów wykonać się mającéj, nastąpi tym samym sposobem, jak od katolików.«

— Dnia jutrzejszego przypada wybor sześciu nowych dyrektorów kompanji Wschodnio-Indyjskiéj. Między kandydatami jest także pan Baring. — Pan Malcolm składa z d. 1 stycznia roku przyszłego wielkorządztwo w Bombay; w w którymto czasie będzie już zapewne na miejscu jego następca hrabia Clare.

— Dzienniki tutejsze donoszą już o przybyciu na wyspę Tercejrę rejencji przez cesarza D. Pedro mianowanéj. Okręt na którym członkowie téjże płynęli, ścigany był przez okręty portugalskie blokujące tę wyspę, i zaledwie zdołał ujść przed niemi i schronić się do portu w Angra. Przybycie margr. Palmelli ożywiło jeszcze mocniéj ducha konstytucjonistów, którzy przyjęli go z wielkim zapałem. Nie omieszkano instalować natychmiast rejencję, (co dnia 16 marca nastąpiło), i ogłoszono dokumenta jéj ustanowienia dotyczące.

— Słychać że znakomitsi kupcy angielscy postanowili wysłać deputację do rządu, z prośbą o jego wdanie się i wstrzymanie rządu Hiszpańskiego od kroków wojennych przeciwko dawnym jéj osadom w Ameryce południowéj, handel bowiem angielski najwięcéj na tém straty ponosi.

— Gwałtowna słabość któréj król d. 13 b. m. uległ, rozniosła w całéj stolicy powszechną obawę. Nie wątpią je-

dnak że ma się lepiéj, bo wczorajszy dziennik *Courrier* doniósł, że stan zdrowia monarchy jest zaspokajający i że zwykłe w takim razie bulletyny wydawane nie będą. — Dziennik dworski donosi, że xiąże Leopold Sasko-Koburgski zabawiwszy przez czas krótki w Paryżu, odwiedzi brata swego panującego xięcia Sasko-Koburgskiego i innych członków rodziny swojéj w Niemczech. Ztamtąd wróci do Anglji, zkąd uda się do jednego z portów włoskich dla prędszego dostania się do Grecji, a to dla tego, że w czasie żeglugi morskiéj, cierpi bardzo mocno na tak zwaną chorobę morską.

— Wielu znakomitych młodych Anglików podało do rządu prośbę, aby im wolno było należyć do wyprawy francuzkiéj przeciw Algierowi. — Z jednym z tutejszych kupców zawarł rząd francuzki ugodę o dostawę węgli do statków parowych przy wyprawie użytych.

FRANCJA. — *Z Paryża d. 14 kwietnia.* — Pan Villèle wyjechał dnia wczorajszego rano do Tuluzy. Minister marynarki wyjechał do Cherburga, minister wojny wyjeżdża jutro lub pojutrze, a delfin dnia 25 do Tulonu. — *Gazette* zaprzecza doniesieniu innych dzienników, że izba deputowanych rozwiązaną nie będzie, i powiada, że to koniecznie nastąpić musi. Gdyby król powołał do narad ludzi, którzy od współdziałania z rządem usunęli się, narazilby przeto powagę władzy i godności swojéj. Kategoryczna odpowiedź króla udzielona deputacji która mu adres izby deputowanych przyniosła, usuwa wszelką wątpliwość względem rozwiązania tegorocznego składu téjże izby.

— Donoszą z Tulonu pod d. 8 b. m. » Przez fregatę *Cybèle*, która dnia wczorajszego zawinęła do tutejszéj przystani, odebrano depesze z Mahon i od eskadry blokującéj Algier. Pułki które do wyprawy należyć będą, już są uzupełnione i tworzą korpus wynoszący 33,225 ludzi; w tym jeszcze miesiącu zajmą swe leże wzdłuż brzegów, gdzie będą wpogotowiu do wsiadania na okręty. Wiceadmirał jest tego zdania, że przed dniem piérwszym czerwca wyprawa nie będzie mogła wylądować na brzegi Algieru, a to z téj przyczyny, że pomimo pośpiechu i czynności z jaką się uzbrajanie wyprawy dzieje, nie wszystkie okręty będą w tym miesiącu gotowe, a wojsko, które dopiéro d. 28 i 29 kwietnia na swoje leże przybywa, nie będzie w stanie na dzień 1 maja do Tulonu zdążyć. — Pan Surde wynalazca muzykalnéj mowy, będzie użyty przy wyprawie Algierskiéj dla kierowania sygnalizowaniem według jego metody.

— *Journal des Débats* zapewnia, że eskadra do wyprawy przeznaczona, która przy wyjściu pod żagle z 93 okrętów wojennych składać się będzie, (między temi 11 okrętów linjowych i 12 fregat) zostanie pomnożona do 119 okrętów wojennych, ponieważ przyłączy się do niéj eskadra blokująca Algier i część okrętów które są teraz na wschodzie, w Korsyce lub Alexandrji. — Wojsko wyprawy podzielone jest na 3 dywizje, każda dywizja na 3 brygady, a każda brygada składa się z dwóch pułków piechoty, trzech szwadronów jazdy, 8 kompanji inżenjerskich, 18 kompanji artylerji mającéj ogółem sto dział, 6 kompanji pociągu i 100 żandarmów, między którymi będzie 30 konnych. Naczelnym dowódcą wyprawy będzie minister wojny jenerał Bourmont; szefem sztabu jenerał por. Desprez; podszefem sztabu jen. Tholozé; dowódcą inżenjerów jen. Valazé; artylerji jenerał Lahitte (który był przy wyprawie Morejskiéj); szefem sztabu artylerji pułkownik Esclailles d' Hust; dowódcami dywizji, będą: jenerał por. Berthezene, hr. Loverdo i xiąże Escars; jeneralnym intendentem pan Deniée.

— Profesor Cousin, który jak wiadomo, dla słabości zdrowia nie miał żadnych w tym roku prelekcji, wyda niebawnie drukiem swoje tłómaczenie Platona w dwóch tomach. Dziennik *Figaro* ilekróć zdarzy mu się mówić o tym uczonym, zwykł go nazywać *un fou brillant.*

HISZPANJA. — *Z Madrytu d. 4 kwietnia.* — Donoszą w liście prywatnym z Kadyxu daty 26 z. m., że nazajutrz miała wypłynąć z portu tamtejszego wyprawa do Hawanny. Dla skompletowania oddziału, wzięto do wojska więźniów galerowych, trzymanych w Ceuta. — Słychać, że wydano będzie postanowienie królewskie tyczące się rejencji na przypadek małoletności następcy tronu. Królowa wdowa będzie pierwszą z pięciu członków do takiéj rejencji należących. W témże postanowieniu będzie jeden artykuł, według którego przysięga wierności ma być składana nowonarodzonemu dziecięciu.

WIADOMOŚCI ROZMAITE.

— *Ludność kuli ziemskiéj.* — Dziennik jeden w Neapolu podał następujący rachunek.

W Europie 172 miljony, w Azji 330 miljonów, w Afryce 70, w Ameryce 40, w Australji 20 miljonów. Ogół 632 miljony ludzi.

W Europie.

Rodzi się na rok	6,713,701	Umiera na rok	5,058,882
— na dzień	17,455	— na dzień	13,860
— na godzinę	727	— na godzinę	577
— na minutę	12	— na minutę	9
— co 5 sekund	1	— co 5 sekund	1

Na całym świecie.

Rodzi się na rok	23,407,410	Umiera na rok	18,588,235
— na dzień	64,130	— na dzień	50,927
— na godzinę	2672	— na godzinę	2122
— na minutę	44	— na minutę	35
— na sekundę	1	— na sekundę	1

Cała ta statystyka jak każdy może uważać tchnie duchem romantycznym. Z taką pewnością autor jéj zmniejsza i powiększa liczby jakby miał przed sobą najdokładniejsze tabelle. Rachuje Afrykę któréj brzegi tylko znajome, rachuje Azję w któréj jeżeli o kilkadziesiąt miljonów kto się omyli, to już bardzo się zbliży do prawdy etc. Wiadomo każdemu że u nas żydów nawet nie można wyrachować dokładnie, a tu cały świat pod rachubą! — Umieszczamy to jako dowcipny pomysł ale nie jako statystyczny dokument.

WIDOWISKA W STOLICY.

TEATR ROZMAITOŚCI. — *Pan Domu.* — *Dwaj Grenadjerowie.*

W DRUKARNI GAŁĘZOWSKIEGO I KOMP. PRZY ULICY ŻABIEJ Nr. 472.